כל כנויי פרק ראשון נדרים

ר"ן ד.

רש"י

מסורת הש"ס

א) [נזיר נח:], ב) [נס ס.], ג) [נזיר מו.], ד) [נ"ה ה:], ה) [נכס"י דסוטה טו. ד"ה חטאת וכו' וכן בכרתות כב: מפרש טעמא דכל חטאת פחם קרי חטאת חלב ע"ש וע' בפי' הרא"ש דהכא עשם אמרן], ו) [נזיר ג:], ז) [נס., ח) עי' מס"כ כרא"י לעיל ג: ריש העמוד:], ט) [נ"ל בכאמר], י) [נ"ל נזיר, כ) [מבאן שיך לע"כ].

הגהות הב"ח

(א) נס' כ' אחת בר יעקב אמר כגון דנזיר והוא: (ב) רש"י ד"ה לענין וכו' נזירות לא מלקינן ליה דוחיל ובנית הקברות נזר אבל: (ג) ר"ה כי דרוש וכו' דמיחייב בהו אדם קלי וכו' ולא יליפינן ליה לנזיר מהאי היקשא: (ד) ד"ה והא חטאת וכו' הרי עלי חטאת חלב לא אמר:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה חטאת חלב. אלא בבת הצר היקשא עדיפא. וקשה לי הא אם אינו דרך ליעוד דין אדם מכח מה הלך אלא דפסעת דקרא כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות כל חטאת בכלל אלא דהיה מקום לומר מסברא לחוליאי מכללא חטאת נדר כיון דקיבא. וכיון דמצינו בחלב ושלמים אף דקיל איתמהו בכל אחתר. ממילא מה"ת אלאת מפסטיה דקרא דחטאת נזיר מכלל וא"כ שרש הדין דחטאת נזיר מקרא כי דרוש ידרשנו וכ"ע: בהרא"ש ד"ה נזיר שחור אם נשתחה. עיין מורי אבן כ"ה דף ד' ד"ה ודקות:

מוסף רש"י

כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות. שהן נדרשין ממך, שהרי מוכה הם מוטלין עליך (ר"ה ה:). חטאת חלב. כל חטאת פחם קרי חטאת חלב, דכתב חלב כמיב, דכתיב (ויקרא ג) כל חלב וכל דם לא תאכלו, וכתיב בתריה פרשת חטאת (שומה סד: וכע"ז כריתות כב:).

פירוש הרא"ש

בגון שנזר והוא בבית הקברות. ושוכר בכל תאחר אם עמד בגאותה טומאה ג' רגלים ולא נטהר למצות נזירות: לאלתר חייבא עליה נזירות מאר איבא לחטאר. מאי כל תאחר אינה ואפלגתא דרבי יוחנן ור"ל הוא כפ"ב דנזיר [נ"ל כפ"ג דנזיר דף טז:]: וכי אליבי לענין ב) מלקות. אם התרו בו לאכלת ולא יצא דמ"ל לאו אתין בו מעשה לוקין עליו מ"ל איסור מלקות אינה: אבר רב אשי הואל" וכו'. דמסברה נזירות טהרה עובר בכל תאחר: נזיר שחור ששמא עצמו בבוד עובר בב" תאחר דנזירות בהרה. " אם נשתהה בטומאתו ג' רגלים והי"ה אם נטמא בתוכם אם הטהרה היתה בתוך ושטמא עצמו בתוך דקאמר הייבו שבתה עצמו בטומאתו בתוך: עובר בשום בל" תאחר דנלאחתו. ואפי' הכיח כל קרבנותיו ואינו מתוסר רק נזלות: ולא מבעיא ל"מ" תגלחת בעבבת. מלאכות יין ומלטעמא למתים אז ראוי שיעבור בכל תאחר ופליגי בה ר' אליעזר ורבנן בשלהי פרק ג' מינין (דף מו.): בל" תאחר קרבנותיו. שבזיר מביא שלשה קרבנות עולה חטאת ושלמים ואם שבה ג' רגלים ולא הביאם עובר בכל תאחר: דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות. לאיתנטו בכלל כי תדיר נדר ודבינהו קרא דאשמן בחטאת דרשה ואת שעיר החטאת דרוש דרש ואשם בחטאת דכתיב בחטאת כאשם אי נמי חטאת ואשם נדרשין ממנו וטופין אותו להביאם: והרי חטאת חלב. כל החטאות נקראו על שם חטאת חטאת בפשוט (דף טו.) בדין הוא שתהא חטאת חלב טעונה נסכים כי ריש שנת כרת שנכשל בה אדם הוא על ידי חלב המצוי בתוך הבית ואין אדם מתבבד להביא חטאת: עד שיזיר בבולן. פירוש עד שיאמר הריני נזיר בפחם דהייבו מבולן: ועוד האי חידושא לחומרא הוא. וכ"ש שיש לי לעבור בכל תאחר:

מ) לענין מלקות פליגי. למאן דאמר חייבא עליה נזירות מלקינן ליה דמטמא עצמו בבית הקברות ולמ"ד לא חייבא עליה נזירות (ב) לא מלקינן ליה דוחיל ובנית הקברות נזר. אבל לכולי עלמא לאלתר הוי נזיר וליכא כל תאחר דאמרינן נמי אי אכל קם ליה בכל תאכל: **דקא מאחר לנזירות דעכרה.** דלאלתר מבעי ליה למיפק חוץ מבית הקברות ולמיגזר נזירותיה בטהרה: **וכן נזיר.** בעלמא שטימא עצמו במזיד אע"ג דמחלל לנזירות קם ליה בכל תאחר דנזירות דטהרה: **רב אחא אמר.** אמר כל תאחר איכא בנזיר איכא דמגלחת דכי נפקי ימי נזירותיה בעי לגלח עצמו ולאיתויי קרבן ואי מאחר לתגלחת קאי בכל תאחר: **ואפי' למ"ד תגלחת איכא מעכבת.** בקרבן אמ"ה מצוה לגלח וקאי בכל תאחר באותה מצוה: **בכל מאחר קרבנותיו.** דאי משהי ליה לקרבן עובר בכל תאחר: **כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמו'.** דמיחייב (ג) אדם קאי עלייהו בכל תאחר ולא יליפינן מהא היקשא דנדרים: **מהו דתימא חידוש הוא.** מעשה דנזיר ואהכי מקילי ביה דלא קאי בכל תאחר דלא נפקי קרבנותיו מהאי קרא דחטאות ואשמות: **דלא מתפיס ליה לחטאת נזיר.** דאם אמר הרי עלי חטאת נזיר לא אמר כלום ולא מיחייב ולא מידי משא"כ בשאר קרבנות דכל קרבן שאמר אדם הרי עלי (חטאות) כך וכך מתפיס ומיחייב לאיתויי וכיון דחידוש הוא אימא לא קאי עליה בכל תאחר ד) דכשאר קרבנות אהכי מיקטרינן למיכתב הכא לאקושי לנדרים דקאי נמי בכל תאחר: **והא חטאת חלב דאינה מתפיסה בנדר.** דאי אמר הרי עלי חטאת (ה) לא אמר כלום ואפ"ה כי אכל חלב דחייב להביא חטאת קאי בכל תאחר: **דוחיל ואם אמר הריני נזיר אפי' מחרצן.** כלומר דאפילו במרצן בלבד הזיר עצמו הוי נזיר נמי לכל הייבו חידוש דאיהו לא נדר אלא בחרצן בלבד (ומיתסר) ואפילו הכי מיתסר בכל מידי דמשכר והוחיל ומידוש הוא לא ליקום עליה בכל תאחר כשאר קרבנות קמשמע לן הקישא דקאי בכל תאחר: **עד שיזיר מכולן.** דאי [אמר הריני] נזיר מחרצן לא הוי כלום עד שיזיר בכל אכמי מאי חידושא איכא: **ועוד האי חידושא.** דקאמר לחומרא הוא והייבו חומרא דאיהו לא נזר אלא בדבר אחד והוי נזיר בכולן:

שאם

נזיר בנדר. דקילא שאינו יכול להתפיסה בנדר שאם אמר חטאת נזיר עלי והוא אינו נזיר לא אמר כלום והוחיל וקילא סלקא דעתך אמינא לא ליקום עליה בכל תאחר: ופרכינן **הרי חטאת חלב.** כלומר כל החטאות דהכי מיקרי כולהו חטאת חלב אית בהו הך קולא ואפילו הכי קאי עלייהו בכל תאחר והיקישא למה לי: **אפי' מן חרצן הוי נזיר לכל.** לכל דיני נזירות: **ועוד חידוש לחומרא הוא.** אמרי אי לאו היקישא ה"א דלא ליקום בכל תאחר: **הואיל ואם גילח על אחת משלשתן.** חטאת ועולה ושלמים שהנזיר מביא. וכיון דלא אמרי אי לאו היקישא ה"א דלא ליקום בכל תאחר: ג) **חטאת חלב אחיא לכפרה.** ומש"ה אף על גב דאית בה קולא דאינו יכול להתפיסה בנדר כיון דמצוה להביאה לכפר עליו דין הוא שיעבור בכל תאחר: **אי נמי מתפיסה בנדר ולא מתסר בה מידי דליקום עלה בכל תאחר ולמאי קאמינא אי להתירו ביין אין זו מצוה אלא רשות ואפילו למאן דאמר (נקמן י.) נזיר חוטאת הוא אינו חוטאת גמור ועיקר קרבן לא אתי לכפרה.** וקשה בעיני אכתי תיתי קרבן נזיר במה הלך אחר מחטאת חלב ושלמים ונראה לי דאין הכי נמי אלא כיון דלאו מצוה דקרא נפיק ד) אלא במה הלך היקישא עדיפא דכל מה הלך כל דהו פרכינן: **והרי חטאת יולדת דלא אחיא לכפרה.** ואפילו לר' שמעון דאמר בפרק המפלת (נדה נא:) דיולדת חוטאת היא דכשעה שכורעת ויולדת קופצת ונשבעת שלא תזקק לבעלה עיקר קרבנה אינו כא על חטא שהרי אפילו יודעת בעצמה שלא ההרה בדבר כלום מביאה קרבן:

קשיא

רב אחא בר יעקב אמר כגון (ח) דנדר והוא בבית הקברות הניחא למ"ד ט) לא חייבא עליה נזירות מאלתר אלא למ"ד י) מאלתר חייבא עליה מי איכא בל תאחר ועוד יא) האמר מר בר רב אשי חייבא נזירות עליה מאלתר וכי פליגי לענין מלקות פליגי יב) אפ"ה קם ליה בבל תאחר משום דקא מאחר נזירות דטהרה א"ר אשי הואיל וכן נזיר שטימא עצמו במזיד יג) עובר משום בל תאחר דנזירות טהרה רב אחא בריה דרב איקא אמר עובר בבל תאחר תגלחתו ולא מיבעיא למ"ד יד) תגלחת מעכבת אלא אפי' למ"ד טו) תגלחת אינה מעכבת מצות גילוח מיהא לא מיקיים מר זוטרא בריה דרב מרי אמר עובר בבל תאחר קרבנותיו ומן הבא נפקא ליה מהתם נפקא ליה יז) כי דרוש ידרשנו יח) אלו חטאות ואשמות מהו דתימא חידוש הוא שחידשה תורה בנזיר מאי חידוש אילימא יט) דלא מתפים ליה לחטאת נזיר בנדר הרי חטאת כ) חלב כ) שאין מתפיסה בנדר ועובר בבל תאחר אלא מאי חידושיה סד"א הואיל ואם אמר הריני נזיר אפילו מן חרצן כ) הוי נזיר לכל אימא לא ליעבור עליה משום בל תאחר קמ"ל הניחא למ"ד כא) כי נזיר מן חרצן הוי נזיר לכל אלא לר"ש דאמר אין כב) נזיר עד שיזיר מבולן מאי איכא למימר ועוד האי חידוש לחומרא הוא אלא מאי חידושיה דסד"א הואיל ואם

לא אמר הכי דא"כ הוה ליה נזיר לאלתר כדפרישנא מאי אמר לא אפטר מן העולם וכיון שכן הוה ליה כאומר הרי עלי להביא קרבן מיד דקס ליה בבל תאחר לאלתר. ובדין הוא דהוה מצי רבא לאוקמה באומר קודם שיעברו ג' שנים אהא נזיר ובכי האי גוונא הוה ליה בבל תאחר דקרבנות דלא עבר עד ג' רגלים אלא מיהו כיון דלא מצי לאוקמא באומר הרי עלי כא) בקרבנות וכדפרישנא ואלטרינן לחדושי תנאיה נקט האי לאשמועינן דבכי האי גוונא קס ליה בבל תאחר לאלתר. כג"ל וזהה יצאתי ידי חובתי מכל מה שעמעמו הראשונים בהלכה זו: **כגון שנזר והוא בבית הקברות.** שצריך לגלח מיד ולקבל עליו נזירות וכי לא נפיק קס ליה בבל תאחר: **הניחא למ"ד לא חייבא נזירות עליה לאלתר.** פלוגתא דר' יוחנן ור"ל בפ"ג דנזיר (דף טז:) דלר' יוחנן אי אכיל ושתי יין בבית הקברות נקי דחייבא עליה נזירות מיד ולר"ל לא חייבא עליה נזירות מיד ולכי נפיק מבית הקברות צריך לחזור ולקבל: **אלא למ"ד מאלתר חייבא עליה מאי איכא למימר.** דכיון דחייבא עליה נזירות ליכא בל תאחר אלעולם: **חייבא עליה נזירות מאלתר.** ולא צריך קבלה כי נפיק. ולענין מלקות הוא דפליגי אי לקי על אכילת שעניים בעודו בבית הקברות וכיון דחל עליה נזירות ולא צריך קבלה מאי בל תאחר איכא: **דקא מאחר ליה לנזירות דעכרה.** ומש"ה קס ליה בבל תאחר: **הואיל וכו'.** כלומר כיון דאמרת דאע"ג דחל עליה נזירות כיון דלא חיל עליה בטהרה איכא בל תאחר אף נזיר בטהור שטימא עצמו במזיד עובר בבל תאחר ולקי. דאע"ג בבבר אזהרה

רחמנא אטומאה בתרי לאוי כדכתיב [במדבר ו] לא יטמא וכתיב נמי על כל נפשות מת לא יבא [שם] ואמר נמי והיימים הראשונים יפלו לאו למימרא שלא יהא עליו אחר אלא מילקא נמי לקי משום בל תאחר: **פגלחת מעכבת.** פלוגתא היא דר"א ורבנן (נזיר דף מו.) דלר"א הא דכתיב ואחר יטמא המזיר יין [במדבר ו] היינו אחר בל המעשים כולן דהיינו תגלחת והרלאת דמים ולרבנן מיד שהביא קרבנותיו מותר ביין: **בל מאחר קרבנותיו.** להך אוקימתא אינו עובר בבל תאחר אלא לאחר ג' רגלים: **אלו חטאות ואשמות.** וקרבנות נזיר הרי הן בכללו: **מהו דתימא.** אי לאו היקישא דנדרים: **דלא מתפים לה לחטאת** הטומאה אם התרו בו בעודו לשם לא תעשה כי נזיר אחר דחייבא לענין שאר דיני לקי דיו"ש כן לקים פבר לא לקי משום טומאה דאכתי לא חל עליו נזירות טהרה אבל ולאחר חל הנזירות לענין שאר דיני לשתות יין ולגלח וא"כ מאי בל תאחר איכא: **וכי אליבי** לענין מלקות. לאו דוקא אלא כלומר לענין מלקות דטומאה אבל מודה במלקות איכא אי שוהה יין או מגלח ומטמי אפ"ה לקי בבל תאחר לנזירות דטהרה אל עליו שים לו

לעשות נזירות דטהרה: **משום בל תאחר דתגלחת.** לעולם מיירי דשילם נזירות בטהרה מבל מקום מלוה לגלח שערו ולתתו תחת הדוד ומשהה התגלחת עובר בבל תאחר משמע קצת לאחר שלשים יום לא גילח יגלח מדקתמר דאיכא עליה משום בל תאחר: בל" תאחר קרבנותיו. אם השלים ימי נזירותו ולא הביא איכא בל תאחר: **דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות.** דפסקינא דקרא כי תדיר נדר לא תאחר לשלמו אבל כתובה לא אשמעינן ונקקא מינה מידרשנו ומשמע ליה שמשה עצמו בטומאתו בתוך: עובר משום בל" תאחר תגלחתו. ולקמן פריך מאי מידוש הוא דילפן מדר"ש שאינו בכלל שאר חטאות: מהו דתימא חידוש הוא שחידשה תורה בנזיר. ולקמן פריך מאי מידוש הוא דילפן מדר"ש שאינו בכלל חטאת קמ"ל דלא מתפים ליה לחטאת נזיר בנדר. שאם תאמר הרי עלי חטאת נזיר בנדר. אמר כלום בחטאת נזיר אינו בא בנדר ובנדבה ולהכי פריך מחטאת חלב דכמו כן אם לא אכל חלב ואמר הרי עלי חטאת חלב לא אמר כלום וכן כל חטאת והא דנקט חלב זהו רגילות דנקט חטאת חלב מכל שאר חטאות אבל ר"מ דלא מתפים פירוש דא"ל לומר הרי זה חטאתי וא"כ מאי פריך מחטאת חלב דאמר בהדיא כמולין דאם לא אמר הרי זו לחטאתי דאינו קרב: **חידוש לחומרא הוא.** ואע"ג דבדוכתא אחריתא אמר חידוש אע"פ שהוא לחומרא כגון גבי עד זומם מיהו הכי פריך אדרבה כל שכן שיש לנו לומר שהוא בכל תאחר מ"ש משאר חטאות:

עין משפט נר מצוה

י א מי' פ"ג מהלי' נזירות הל' ח סמג לאוין רכ:
יא ב ג מיי' שם פ"ה הל' כא ד סמג שם שם:
יב ד מיי' שם פ"מ הל"ה סמג עשין קמ:
יג ה ו מיי' פי"ד מהלי' מעשה הקרבנות הל' ח סמג שם:
יד ז מיי' פ"ש מהלי' נזירות הל"ט סמג לאוין רכ:

תורה אור השלם

1. כי תדר נדר ליי אלהיך לא תאחר לשלמו כי דרש ידרשנו יי אלהיך מעמך והיה בך חטא: דברים כג כב

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) בהר"ן ד"ה אלא למ"ד מאלתר חייבא וכו'. דכיון דחייבא עליה נזירות ליכא כל תאחר לשולם. ומתוך תיכא לעולם: ב) בהרא"ש ד"ה וכי אליבי וכו'. נ"ב למדתי ממנו דפליגתא דר"י ור"ל בנזיר דף מז ע"ב היא רק למ"ד לאו שאב"מ ניקון עליו. אי כאיסור מלקות פליגי. אבל מלקות ממש ליכא ע"ז ס"ב ומבלגין הס"ם שלי אמיר דף ח ע"א:

תוספות

בגון שנזר והוא בבית הקברות. דבעודו עומד לשם נזירות לא חל עליו עד דנפיק ממש ודכי ויקבל ויחול לנזירות עליה הילכך אלו אבל תאחר שמטמא עליו לאחת ולעבור ולהתחיל נזירות: הניחא למ"ד לא חייבא עליה נזירות בעודו בבית הקברות. פלוגתא היא בפרק ג' דנזיר (דף טז:) ועוד דאמר מר בר רב אסי אמתיל כ"ע לא פליגי דחייבא אם שוהה ביין אי מגלח לוקה בעודו נמי בבית הקברות חל נזירות עליו כי פליגי למילקי על הטומאה אם התרו בו בעודו לשם לא תעשה כי נזיר אחר רבי יוחנן סבר ביין דחייבא לענין שאר דיני לקי דיו"ש כן לקים פבר לא לקי משום טומאה דאכתי לא חל עליו נזירות טהרה אבל ולאחר חל הנזירות לענין שאר דיני לשתות יין ולגלח וא"כ מאי בל תאחר איכא: וכי אליבי לענין מלקות. לאו דוקא אלא כלומר לענין מלקות דטומאה אבל מודה במלקות איכא אי שוהה יין או מגלח ומטמי אפ"ה לקי בבל תאחר לנזירות דטהרה אל עליו שים לו

הכי פריך אדרבה כל שכן שיש לנו לומר שהוא בכל תאחר מ"ש משאר חטאות:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com